

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. VI. Urbevetana Censuræ. De nullitate census ex defectu fundi censiti certi, quia esset impositus super bonis aliquorum Castrorum in genere; Et an hæc exceptio impediatur creditorum agentem in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

Unde si id utpote respiciens substantialia contractus, ac factum extrinsecum, quod potest se habere ad esse & non esse, suppleri non potest per ipsummet Notarium rogatum, qui saltem de dicto actu, tanquam coram se gesto attestari posset tanquam testis, multo minus absque dubio id fieri potest per Notarium successorem.

Et quamvis multa darentur adminicula, ad ostendendum verè ibi intervenisse pecuniam numeratam, præsertim partita libri ejusdem Monasterii, & quia sic attestabantur pleræque Moniales, ac etiam quæ in actu fuerunt præsentis, Dicebam tamen id pertinere ad iudicem, coram quo per debitorem de huiusmodi nullitate opponeretur, ut stantibus probationibus aliàs quam ex instrumento resultantibus, dictam exceptionem rejiceret, cum de jure certum sit id posse cum extrinsecis probationibus justificari, quia Notarii negligentia in exprimendo in instrumento aliquem actum, præjudicare non debet veritati, Ut in simili circa expressionem confinium fundi censiti habetur apud *Burrat. decif. 10.* aliàs *502. par. 1. rec.* Et habemus in terminis matrimonii describendi in libro Parochi, quod si non reperitur descriptum, non prohibetur aliunde probari, cum similibus;

Verùm hoc non pertinet ad Notarium extendere debentem instrumentum, quoniam ipse non potest se ingerere, nisi in extendendis clausulis & cautelis de stylo apponi solitis, non alterantibus substantiam contractus, neque concernentibus factum extrinsecum, quod potest esse diversum; Et licet in dicta *decif. 10. Burrat.* aliàs *502. par. 1. rec.* considerata fuerint adminicula, & extrinsecæ probationes ad istum effectum extensionis instrumenti cum expressione confinium, qui in originali imbreviatura omisi erant, & sic pariter circa rem substantialem, Nihilominus ibi præcedebat rescriptum Signaturæ Gratiæ super sanatione, Ac ulterius omisio erat potius circa verba, dum fundus censitus expressus fuit, hic verò erat circa factum omninò extrinsecum, intervenit, vel non intervenit pecuniæ, & sic interminis satis diversis, ac longè majori defectu substantiali; Ideoquæ concludendo dixi, Monasterium quidem scovere bonum jus, curando censum canonizari cum extrinsecis probationibus dictæ formæ, quæ verè intercessit, sed ex notarii incuria in imbreviaturâ expressa non fuit, istæ verò erant partes iudicis non autem notarii.

URBE VETANA

CENSUS

PRO

COMITE LAURENTIO

DE MARSCIANO

CUM

CAMILLO BONAVENTURA.

Casus disputatus in Rota occasione possessorii, sed non decisus.

De nullitate census ex defectu fundi censiti certi, quia esset impositus super bonis
Card. de Linc. de Censibus. Pars III.

aliquorum Castrorum in genere; Et hæc exceptio impediatur creditorem agentem in iudicio executivo, vel in altero manutentionis.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **D**ecretum irritans contentum in Bulla Pii V. ob non servatam formam ibi præscriptam, an inficiat etiam possessionem, ita ut obstat in summarissimo possessorio retinenda.
- 3 **E**t quando defectus pecuniæ numerata, vel fundi censiti impediatur etiam in iudicio executivo.
- 4 **C**ur autem in iudicio manutentionis, secus.
- 5 **D**e cautela non producendi instrumentum.
- 6 **D**efectus verba expressionis confinium annullat censum.
- 7 **A**n specificatio fieri possit ex intervallo & retrahatur.
- 8 **Q**uando dicta specificatio non sit necessaria.
- 9 **D**e facilitate sanationis huiusmodi defectuum.

DISC. VI.

È anno 1591. Joannes Franciscus Monaldensis imposuit censum scut. 2500. in sorte ad favorem Lavinie Mazzatozæ uxoris Julii Bonaventuræ super prædiis, terris & aliis bonis existentibus in castris & territoriis, Ripaldellæ, & Collis longi Comitatus Urbis Veteris, absque aliqua confinium expressione, dictoque censui accessit tanquam principalis principaliter, & insolidum obligatus Comes Ludovicus de Marsciano senior; Cum autem Camillus dictæ Lavinie filius, & hæres seu donatarius, occasione primogenituræ contemplatione matrimonii per contractum erectæ, de mandato Congregationis Baronum aliquas fecisset exactiones fructuum à Comite Ludovico juniore prædicti fidejussoris ex filio nepote, ut de ista eadem causâ habetur *sub tit. de feudis ad materiam Bullæ Baronum disc. 95.* Hinc introducta causâ in Rotâ prius coram *Albergato*, & deinde coram *Bichio*, de pluribus punctis actum fuit ad rem non facientibus, potissimè verò ex parte Ludovici debitoris opponeretur de nullitate census in continenti probata ex ipsius instrumenti lectura resultante ab omissione confinium fundorum censitorum contra formam Bullæ *Piana* continentis expressum decretum annullativum.

Sed quia ex parte actoris, suspensio quocumque petitio, intentatum fuerat summarissimum possessorium retinendæ, quod vulgò *manutentionis* dicitur, idcirco in disputatione desuper habita *sub die 23. Februarii 1652. coram Bichio*, inhærendo eidem responsioni traditæ in decisione desuper edita *sub die 16. Junii 1653. coram Albergato*, respondendo de manutentione ad favorem creditoris, ista exceptio tanquam altioris indaginis, ac sapiens petitorium, ad istud remissa fuit, non admittenda in hoc summarissimo & executivo iudicio manutentionis, atque resolutio in hac parte visa est probabilis.

Licet enim Ego scribens pro debitore insisterem in decreto irritanti contento in Bulla *Piana*, cujus virtus est inficere titulum & possessionem, Attamen quamvis hæc sit vera & recepta propositio, illa pro-

cedit, quod certum est decretum irritans intrare, secus autem ubi de hoc dubitari potest, atque à justificationibus in petitorio faciendis potest ostendi non adesse defectum, cuius ratione decretum adjectum est, Tunc enim non impeditur possessori manentio in illa facti detentatione, ut in specialibus terminis manentionis non impediendæ creditori censuario, eò quia ex instrumento censuali appareat de non servata forma pecuniæ numeratæ decisum fuit in *Affisien. census 23. Junii 1653. coram eodem Bichio, & generaliter Serapho dec. 1471. Cavaler. dec. 8 Merlin. dec. 57. & sapius.*

Quamvis enim etiam in iudicio executivo in vim obligationis cameralis, huiusmodi defectus pecuniæ numeratæ, vel fundi censiti admittatur ad impediendam relaxationem mandati pro fructibus, atque ita servet praxis, Nihilominus id procedit, quia actor pro fundamento suæ actionis deduxerit ipsum instrumentum, quod ex sui facie apparet defectivum, unde propterea dicitur exceptio resultans ex ventre ejusdem scripturæ, ex qua actor agit, quæ species exceptionis dicitur privilegiatissima, & absque dubio admittitur in quocumque iudicio quantumvis executivo & privilegiato, Secus autem ubi sumus in iudicio possessorio, in quo actor se non restringendo ad solum jus resultans ex scriptura, principaliter fundatur in solo facto possessionis, cum tunc huiusmodi exceptiones non admittantur utpote elidibiles in petitorio, in quo per extrinsecas probationes justificari potest interventus pecuniæ numeratæ, seu expressio confinium, cum non requiratur perneccesse id apparere ex scriptura, ut habetur deductum in *Spolehana disc. preced;* Unde propterea cautela est in huiusmodi iudiciis non exhibendi instrumentum seu titulum suæ possessionis, sed ista probata per scripturas vel testes insistendi in nudo facto, ita ut contra producentes practici dicere soleant, quod sibi imputent producentes, cur se proprio ligone percusserint.

Quatenus verò pertinet ad punctum principalem invaliditatis contractus ob non expressos certos fines fundi censiti, Dicebam regulam esse pro nullitate ex litterali dispositione *Constitutionis Pii V. in nixæ vivæ rationi fraudis, quæ aliàs ex parte creditoris inesse posset in non subjacendo periculo amissionis sortis, cui creditor censuarius subest in casu peremptionis fundi censiti in toto vel in parte, ut pro nullitate firmant Cenc. hoc tract. quest. 40. Hon. ad. conf. 25. n. 32. l. 2. Rota post Cenc. decis. 80. Leotar. de usuris quest. 58. nu. 37.* Verum & de hoc pariter dubitari poterat, unde propterea ab initio causæ factis dubitabam de hoc motivo, in quo ceteri pro hac eadem parte scribentes potissime insistebant, Tum quia aderat subsequens specificatio, quæ sufficit solumque dubitari potest, an retrotrahatur ad suum initium, vel potius revalidet contractum ex nunc, ex deductis per *Ihes. jun. lib. 2. qu. 104. Rovit. prag. 1. de censibus n. 22. Merlin. lib. 1. contrav. 55. n. 20.* Tum etiam quia ubi inponens non habet in loco quamvis generali nisi unum prædium, sive habet plura, quæ vel ex nuncupatione, vel ex qualitate habent speciem notorii, ita ut cesset ratio omnimodæ incertitudinis, tunc de huiusmodi defectu expressio nis non curatur ex deductis per *Caren. resol. 235. Leotar. dicta quest. 58. n. 34. cum sequen. ubi de impositione super toto Castro Rota decis. 636. par. 4. rec. & in aliis, ita ut forte unquam vel satis raro visum fuerit ex huiusmodi defectu census annullari, quoniam hæc non est forma præcisa de novo inducta, sed declarativa ejus, quod est de jure ad tollendos census*

personales, & consulendum fraudibus super evitacione periculi pendentis à nimis de raro contingibili casu peremptionis fundi censiti, unde quoties dicta ratio cessat, de facili suppletur hic defectus, atque nimis debilia sunt huiusmodi debitorum subterfugia, ob facilem recursum in omnem eventum ad Signaturam pro sanatione, quæ non negatur, quoties constat de vero credito, ita ut infectio non refulter ex mala radice, seu causa creationis census, & cui malo verè & propriè *Pius V.* cum dicta Constitutione occurrere voluit, & sic in huiusmodi materiis totum pender à facti circumstantiis sinceritatem vel malitiam actus præferentibus.

ROMANA
CENSUS
PRO
SOCIETATE SPIRITUS SANCTI
NEAPOLITANORUM
CUM
SOCIETATE S. MARIE DE HORTO.

Casus decisus per Rotam pro Societate Spiritus Sancti.

An census creari possit super domo construenda cum pecuniis ad censum traditis, ita ut de tempore creationis, fundus censitus fructifer & capax non sit in rerum natura.

Et de impositione census sapiente veram alienationem, proindeque cadente sub *extravaganti Ambitiose.*

SUMMARIUM

- 1 **F** Acti series.
- 2 **I** mpositio census super bonis Ecclesia dicitur alienatio prohibita, & quid requiratur ad huiusmodi actum sustinendum.
- 3 **D** e invaliditate census ex defectu fundi, tunc non exstantis.
- 4 **A** n creari possit census super domo edificanda vel acquirenda, si & postquam erit propria seu edificata.
- 5 **E** xtravaganti Ambitiose non obstat creationi census super re acquirenda.

URBANA DISC. VII.

UIM Societas Spiritus Sancti Nationum Regni Neapolitani pro reducendis ad formam palatii, cum imprudentissimo, vel malitioso consilio quibusdam domunculis dictæ Ecclesiæ ad-

iacentibus, quamplures imposuisset census, quorum forte major pars in privatam, tunc administrantium utilitatem cessit, Hinc successores pii & zelantes administratores, curantes cum justitiæ fundamento Societatem prædictam à gravissima aris alieni mole oppressam sublevare, de anno 1632. curarunt à tuoc temporis V. Gerente, & Sac. Vistæ Apostolicæ iudice obtinere sententiam in iudicatum transactam, annullantem quamplures ex huiusmodi censibus, canonizatis solum illis, quos detectum fuit esse legitime impositos, cum versione